

26. august 2022

Intern Revision

REVISIONSRAPPORT

Teknik- og Miljøforvaltningen

Beregning af interne takster

2022

INTERN REVISION

Jesper Andersen
Solveig Petersen
Allan Bojer

MODTAGER

Adm. direktør Søren Wille
Direktør Michel Schilling

Indholdsfortegnelse

1.	INDLEDNING	3
2.	LEDELSESRESUME.....	5
3.	KONKLUSION	6
4.	FORVALTNINGENS TILTAG	7
5.	BAGGRUND.....	8
6.	UDFØRT ARBEJDE	8
6.1	FORVALTNINGSSPECIFIK FORRETNINGSGANG.....	8
6.2	OVERHEADMODEL	9
6.3	INTERNE TAKSTER	10
	BILAG 1 Definition af prioriteter for væsentlighedsniveau	13

1. INDLEDNING

Intern Revision (IR) har i overensstemmelse med revisionsplanen for 2021 foretaget en særlig undersøgelse af Teknik- og Miljøforvaltningens (TMF) beregning af interne takster. Ved interne takster forstås priser på intern handel/afregning (varer og tjenesteydelser, intern husleje m.v.), der udveksles mellem forvaltningerne i Københavns Kommune (KK) eller internt i forvaltningen mellem styringsområder (drift og anlæg).

Formål, metode og afgrænsning

Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om forvaltningens interne takster for 2022 er beregnet og dokumenteret korrekt i overensstemmelse med den i december 2020 vedtagne fællesadministrative forretningsgang "Fælles retningslinjer for takstberegninger".

Undersøgelsen omfatter ligeledes en vurdering af forvaltningens processer for beregning af taksterne, samt gennemgang af udvalgte interne takster hvor det stikprøvevis er påset, at der er transparens i de anvendte metoder, samt at beregningerne (herunder antagelser og skøn) er behørigt dokumenterede.

Den stikprøvevise udvælgelse af interne takster til gennemgang er foretaget med udgangspunkt i forvaltningens oversigt over interne takster gældende for 2022.

TMF's interne takster for 2022 består af syv forskellige timepriser og 35 forskellige maskintimepriser. Vi har stikprøvevis udvalgt to timepriser og fire maskintimepriser.

Vi må i sagens natur tage forbehold for, at der kan være materiale i TMF, der ikke er blevet udleveret, eller som ikke har været omfattet af de anmodninger, som vi har fremsendt i løbet af undersøgelsen.

Det er dog vores opfattelse, at vi har modtaget de oplysninger og dokumenter, vi har bedt om.

Rapportering

Rapporten forelægges Revisionsudvalget.

Et udkast til rapporten har været i høring hos ledelsen i TMF. Vi har i rapporten alene forholdt os til de dele af de indkomne høringssvar, som vedrører de faktiske forhold, der beskrives i rapporten.

Rapporten vil - som følge af Økonomiudvalgets lovpligtige indseende med de økonomiske og almindelige administrative forhold inden for alle kommunens administrationsområder - blive sendt til økonomiforvaltningens direktion til eventuel videre foranstaltning over for Økonomiudvalget.

2. LEDELSESRESUME

Den enkelte forvaltning skal i henhold til kommunens fælles retningslinjer udarbejde en forvaltningsspecifik vejledning om takstberegning og -fastsættelse til internt brug, og den budgetansvarlige skal sikre, at der på et hvert tidspunkt foreligger et dokumenteret grundlag for prissætningen.

TMF har udarbejdet en forvaltningsspecifik forretningsgang for takstberegning. Væsentligste kontrolpunkter i TMF's processtrin er gennemførelsen af en ekstra kontrol såfremt den beregnede takst afviger væsentligt fra sidste års takst. Endvidere har TMF udarbejdet vejledninger med detaljerede beskrivelser af input i takstberegningerne.

Det er vores vurdering, at TMF's forretningsgang og vejledninger vedrørende beregning af interne timepriser og maskinpriser generelt er designet hensigtsmæssigt og betryggende.

Vores gennemgang har givet anledningen til enkelte bemærkninger.

Forrentning af materiellets restværdi kan ikke indgå i beregningen af de interne takster.

Endvidere bør TMF være opmærksom på løbende at vurdere de aktivitetsdata, der anvendes ved beregningen af maskintimepriserne, da disse har væsentlig betydning for priserne.

TMF har i mindre omfang faktureret eksterne kunder med en pris svarende til de beregnede interne takster. Fakturering af eksterne kunder skal jævnfør lovgivningen faktureres til markedspris eller udvidet kostpris, såfremt denne er højere.

Det henstilles, at forvaltningen fremover er opmærksom på ovenstående, således at kommunens regler og gældende lovgivning overholdes.

3. KONKLUSION

Vores undersøgelse har givet anledning til følgende observationer, konklusioner og anbefalinger:

Forvaltning	TMF	Revisionsområde	Indtægter	Væsentlig-hedsniveau
Reference	Afsnit 6	Revisionsemne	Interne takster	
Observationer	<p>TMF's timepriser og maskintimepriser er beregnet efter ensartede principper på tværs af afdelingerne. Omkostningsbasen for de gennemgåede takster er vurderet at tilhøre aktiviteterne. Et centralt element i prissætningen er fordelingen mellem forventede direkte-/indirekte produktive timer og uproduktive timer.</p> <p>TMF's overhead model er transparent og gennemsigtig. IT-udgifter og huslejeudgifter fordeles som indirekte henførbare omkostninger og indgår i de almindelige kostpriser (interne takster). Stabens omkostninger, rådhusbidrag mv. fordeles som indirekte ikke-henførbare omkostninger og indgår i den udvidede kostpris (eksterne takster).</p> <p>Specialarbejdere i afdelingen PKR og afdelingen MKB har forskellig normtidsberegning. Normberegningen i de to afdelingerne for samme type medarbejdere bør ensrettes.</p> <p>Der ses store forskelle mellem det antal timer, som TMF har anvendt i maskintimeprisberegningen og det antal timer, som køretøjet eller materiel faktisk har været anvendt jf. GPS-data.</p> <p>Vi har konstateret, at forrentning af materiellets restværdi indgår i beregningen af de interne takster. Dette er ikke i overensstemmelse med kommunens regler.</p> <p>TMF har i mindre omfang faktureret eksterne kunder med en pris svarende til de beregnede interne takster. Fakturering af eksterne kunder skal jævnfør lovgivningen ske til markedspris eller udvidet kostpris, såfremt denne er højere. Som markedspris kan TMF anvende priser fra kommunens kontrakt med eksterne leverandør af vognmandsydelser.</p> <p>Kommunens priser er jævnfør det oplyste, lidt lavere end markedsprisen jf. kommunens kontrakt vedrørende vognmandsydelser og i et enkelt tilfælde er kostprisen lidt højere end markedsprisen.</p>			
Konklusion og anbefalinger	<p>Det er vores vurdering, at TMF's forretningsgang og vejledninger vedrørende beregning af interne timepriser og maskinpriser generelt er designet hensigtsmæssigt og betryggende. Dog skal vejledning for maskinprisberegninger korrigeres, således intern forrentning ikke indregnes, ligesom normtidsberegningen for samme type medarbejdere bør ensrettes. Endvidere bør TMF løbende vurdere hvilke aktivitetsdata der anvendes ved beregningen af maskintimepriserne, da disse har væsentlig betydning for priserne.</p> <p>Endelig henstilles, at forvaltningen er opmærksom på at salg til eksterne altid skal ske til markedspris, eller udvidet kostpris såfremt denne er højere.</p> <p>Det bemærkes, at kommunens egenproduktion i enkelte tilfælde er dyrere, end at købe ydelserne eksternt.</p>			

<p>Forvaltningens iværksatte tiltag</p>	<p>Teknik- og Miljøforvaltningen er enige i rapportens konklusioner og anbefalinger. Derudover vil forvaltningen gerne gøre opmærksom på, at det begrænsede omfang af afregning til eksterne, som er sket med de beregnede lavere interne priser, skyldes at det ikke har været muligt at få de differentierede priser fuldt ud implementeret på materielområdet grundet underliggende tekniske forhold i kommunens økonomisystem.</p> <p>Forvaltningen iværksætter følgende tiltag for at imødekomme revisionsrapportens konklusioner og anbefalinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udfasning af kørselsopgaver for eksterne, som vil være helt ophørt med udgangen af 2022. • Opfølgning på og genberegning af normtid i hhv. PKR og MKB, således at de opdaterede normtidsberegninger lægges til grund for prisberegningen fremadrettet. • Forrentning af materiellets restværdi indregnes ikke fremadrettet i TMF interne priser • Genvurdering af aktivitetsdata, der anvendes ved beregningen af maskintimepriserne. 	
---	--	--

4. FORVALTNINGENS TILTAG

Rapportens konklusioner er drøftet med ledelsen i Teknik- og Miljøforvaltningen, der er enig i indholdet af rapporten og har tilsluttet sig vores konklusioner.

Direktionen i forvaltningen har godkendt en handleplan, som indeholder enkelte områder, der vurderes som kritiske, og som derfor er prioriteret i 2022.

Handleplanen fremgår ovenfor under afsnit 3, "Forvaltningens iværksatte tiltag".

Det er vores vurdering, at forvaltningens handleplan fremadrettet vil kunne medvirke til at håndtere de kritiske forhold hensigtsmæssigt og betryggende i kontrolmæssig henseende.

Forvaltningens ansvarlige for implementering er regnskabschef Søren Lund Mikkelsen.

Tidsfrist for afslutning af implementering er ultimo 2022.

5. BAGGRUND

Ved interne takster forstås priser på intern handel/afregning (varer og tjenesteydelser, intern husleje m.v.) der udveksles mellem forvaltningerne i KK og internt i forvaltningen mellem styringsområder (drift og anlæg).

Det er vores vurdering, at den iboende risiko (risikoen for at væsentlige fejl opstår) er høj. Baggrunden herfor er, at beregningerne for det meste er komplekse og manuelle, og at der kan være anvendt mange antagelser og skøn. Risikoen kan reduceres via forretningsgange samt interne kontroller, og fælles for KK gælder nedenstående overordnede regler og retningslinjer:

- Forretningscirkulære ledelsestilsyn mv.
- Forretningscirkulære indtægter
- Fælles retningslinjer for taksberegning

Det er forvaltningens ansvar at efterleve ovennævnte regler og retningslinjer og i tilknytning hertil supplere med relevante forvaltningsspecifikke forretningsgange mv.

Langt de fleste af de interne takster, som beregnes i TMF, anvendes til intern fakturering af arbejdsopgaver. Disse udgifter kan indgå i både drift og i anlægsprojekter. Det er vigtigt at priserne er omkostningsægte, når omkostninger flyttes mellem drift og anlæg.

6. UDFØRT ARBEJDE

6.1 Forvaltningsspecifik forretningsgang

TMF har udarbejdet procesbeskrivelse for beregning af takster. Procesbeskrivelsen suppleres med et årshjul, der viser, hvornår væsentlige aktiviteter finder sted.

Procesbeskrivelsen indeholder procestrin for beregninger af fælles overhead og efterfølgende beregning af takster og godkendelsestrin frem mod politisk vedtagelse.

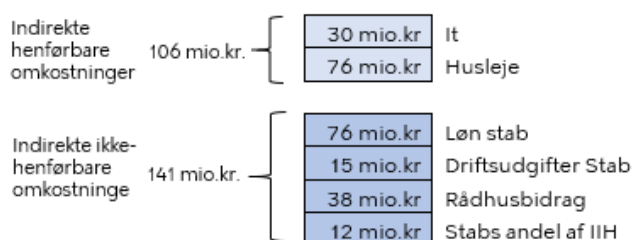
Væsentligste kontrolpunkter i TMF's procestrin er gennemførelsen af en ekstra kontrol, såfremt den beregnede takst afviger væsentligt fra sidste års takst.

Dele af procesbeskrivelsens godkendelse og vedtagelse er i det væsentligste rettet mod eksterne takster. Idet TMF fordeler alle omkostninger efter ensartede retningslinjer for både eksterne og interne takster vurderer vi, at procesbeskrivelsen er dækkende.

6.2 Overheadmodel

TMF har udarbejdet en generel overheadmodel, som anvendes til både interne og eksterne takster. I overheadmodellen fordeles indirekte henførbare udgifter og indirekte ikke-henførbare udgifter. I de interne takster indregnes indirekte henførbare udgifter, mens både indirekte henførbare og indirekte ikke-henførbare udgifter indregnes i eksterne takster.

Figur: Overhead i TMF

De indirekte henførbare omkostninger omfatter it-udgifter vedrørende digitaliseringskontoret i staben, samt huslejeomkostninger for hele forvaltningen. Huslejeomkostningerne indeholder ud over husleje til KEID også lønudgiften for enkelte årsværk, som er beskæftiget med bygningsdrift.

TMF allokerer indirekte henførbare omkostninger på i alt 106 mio.kr. til de fire afdelinger BPM, MKB, PARC og PKR samt til politisk betjening og myndighed (kun husleje). Fordelingsnøglen for it-udgifter er antal it-brugere i de enkelte afdelinger, mens huslejeomkostningerne fordeles efter antal årsværk i de enkelte afdelinger.

Indirekte ikke-henførbare omkostninger er fællesomkostninger, som ikke kan henføres direkte til det enkelte takstområde. De indirekte ikke-henførbare omkostninger omfatter lønudgifter til staben, driftsudgifter afholdt af staben, rådhusbidrag samt fordeling af stabs andel af disse omkostninger.

Indirekte ikke-henførbare omkostninger udgør i overheadmodellen 141 mio.kr, som fordeles efter antal årsværk i afdelingerne. It-udgifter fordeles efter antal it-brugere.

TMF Fælles udgifter	BPM	PARC	PKR	MKB	Politisk betjening og myndighed	Gennemsnit for OH kategori
Allokeret OH per årsværk v. Alm kostpris	54.727	66.478	44.702	55.308	37.452	48.669
Allokeret OH per årsværk v. Udvidet kostpris	124.381	136.197	114.300	124.965	93.454	113.766

Tabel. TMFs allokerede overhead pr årsværk ved henholdsvis almindelig kostpris (interne takster) og ved udvidet kostpris (eksterne takster).

TMF's fælles overhead fordeler i gennemsnit 49 t.kr. pr årsværk ved beregning af kostpris, og 114 t.kr. pr årsværk ved beregning af udvidet kostpris. Beregninger af det fælles overhead er gennemført på basis af objektive kriterier.

6.3 Interne takster

Vi har gennemgået TMF's beregninger af to timepriser og fire maskintimepriser. For timepriser og maskintimepriser er beregnet almindelig kostpris og en udvidet kostpris. I de tilfælde hvor der faktureres til en ekstern, skal markedspris anvendes, såfremt denne er højere end den udvidede kostpris.

Timepriser

De udvalgte timepriser er vist i tabellen nedenfor.

Ressourcegruppe	Direkte udgifter	Indirekte henførbart OH	Indirekte ikke henførbart OH	Almindelig kostpris (2020)	Udvidet kostpris (2020)	Timepris 2022 alm kostpris	Timepris 2022 udvidet kostpris
Specialarbejder - MKB	335	166	65	501	566	519	586
TMF - Specialarbejder (PKR)	301	96	54	398	452	412	468

Ovenstående timepriser indlæses i Kvantum (pl reguleres til årets pl) og anvendes til hhv. intern og ekstern fakturering

OH elementerne indgår i takstberegninger, der inkluderer timepriser (IH i monopoltakster. IH + IIH i takster på konkurrenceudsatte områder)

Tabel. Omkostningselementer i timeprisberegningen.

Timeprisberegningerne er gennemgået. Beregningerne er gennemsigtige og transparente. Beregningerne er gennemført med udgangspunkt i regnskabstal fra 2020, og er derefter P/L-fremskrevet til 2022.

Timepriser består af en omkostningsbase i tælleren og fakturerbare timer i nævneren. Fakturerbare timer beregnes i en normberegning, hvor medarbejderens årsnorm fradrages ferie, fravær, helligdage, enheds- og personalemøder, kompetenceudvikling mv.

For specialarbejdere i afdelingen PKR viser normberegningen, at en medarbejder har 1.402 fakturerbare timer. I normberegningen er anført, at specialarbejdere selv betaler frokostpausen, og der fradrages derfor ikke timer til frokostpause.

For specialarbejdere i afdelingen MKB viser normberegningen 1.382 fakturerbare timer. I normberegningen har TMF fraregnet 100 timer til frokostpause og det er samtidig anført i normberegningen at medarbejderne selv betaler tiden til frokostpausen.

Normberegningen i de to afdelingerne for samme type medarbejdere bør ensrettes.

Vi har ingen bemærkninger til omkostningsbasen i de to timeprisberegninger.

Maskintimer

De udvalgte maskintimepriser er vist i tabellen nedenfor.

Maskingruppenavn	Direkte omkostninger	Direkte løn	Indirekte henførbart OH	Indirekte ikke henførbart OH	Timepris 2020 data alm kostpris	Timepris 2020 data udvidet kostpris	Timepris 2022 alm kostpris	Timepris 2022 udvidet kostpris
Lastvogne 4-akslet med kran	372	86	10	11	468	479	481	492
Varevogne < 3.500 kg	54	12	1	2	68	69	69	71
Personbiler	101	23	3	3	127	130	131	134
Græsklipper, store	227	52	6	7	286	292	293	300

Tabel. Omkostningselementer i timeprisberegningen.

Maskintimeprisberegningerne er gennemgået. Beregningerne er gennemsigtige og transparente. Der er indregnet intern forretning af maskinernes restværdi, hvilket ikke bør medgå. Maskintimeprisberegningerne er gennemført med udgangspunkt i regnskabstal fra 2020, og er derefter P/L-fremskrevet til 2022.

Timepriser består af en omkostningsbase i tælleren og et estimeret antal anvendte timer i nævneren. Det estimerede timetal i TMF's beregninger er fra 2018.

TMF har for hver maskintype foretaget en vurdering af forventet timeforbrug. Det er enhedschefer mv, som har oplyst forventninger til, hvor meget maskiner og køretøjer anvendes. Oplysningerne er indhentet i 2018. TMF har endvidere detaljerede oplysninger om alle køretøjer og en stor del af materiellet, idet disse er påmonteret GPS.

Der ses store forskelle mellem det antal timer, som TMF har anvendt i maskintimeprisberegningen og det antal timer, som køretøjet eller materiel faktisk har været anvendt jævnfør GPS-data. TMF oplyser, at der kan være flere forklaringer på dette bl.a. COVID-19 nedlukning.

TMF bør være opmærksom på hvilke aktivitetsdata, der anvendes ved beregningen af maskintimepriserne og løbende vurdere disse, da det har en væsentlig betydning for maskintimepriserne.

TMF har solgt maskintimer til eksterne. Vi har observeret, at TMF ved faktureringen til HOFOR har anvendt den almindelige kostpris for maskintimer i stedet for markedsprisen. Markedsprisen skal anvendes ved eksternt salg jævnfør kommunalfuldmagtsreglerne.

TMF har oplyst, at følgende markedspriser jf. kommunens kontrakt vedrørende indkøb af vognmandsydelser skal sammenholdes med kommunens udvidede kostpris for følgende ydelser:

Maskingruppenavn (timepris inkl. chauffør)	Udvidet kostpris	Markedspris (indhentet af TMF)	Forskel	Forskel i pct.
Lastvogne 3-akslet	654	665	-11	-2%
Lastvogne 4-akslet	827	775	52	7%
Lastvogne 4-akslet med kran	969	1.015	-46	-5%

Kommunens priser er jævnfør det oplyste, lidt lavere end markedsprisen jf. kommunens kontrakt vedr. vognmandsydelser, og i et enkelt tilfælde er kostprisen lidt højere end markedsprisen. Det bemærkes, at kommunens egenproduktion i nogle tilfælde er dyrere end at købe ydelser eksternt.

BILAG 1 Definition af prioriteter for væsentlighedsniveau

I revisionsrapporter fra såvel Deloitte som Intern Revision vil formidlingen af risiko og væsentlighed på de enkelte observationer blive påført en prioritet ud fra følgende vurderingsgrundlag:

Prioritet 1 - markeres med

- Prioritet 1 markeringer anvendes for forhold, der anses for kritiske. I forbindelse med beretninger kan det observerede forhold efter nærmere vurdering eventuelt give anledning til en revisionsbemærkning.
- Et forhold anses for kritisk, såfremt der er en høj grad af sandsynlighed for, at forholdet indtræffer og/eller har en betydelig effekt og/eller har en betydelig udbredelse.
- Prioritet 1 markeringer rapporteres til ledelsen med påkrav om, at disse forelægges for det stående udvalg eller Økonomiudvalget.

Prioritet 2 - markeres med

- Prioritet 2 markeringer anvendes for forhold, der anses for væsentlige. Observationerne må ikke have en karakter, der kan medføre revisionsbemærkninger i årsberetningen.
- Et forhold anses for væsentlig, såfremt der er en middel grad af sandsynlighed for, at forholdet indtræffer og/eller har en vis effekt og/eller har en vis udbredelse.
- Prioritet 2 markeringer rapporteres til ledelsen i den reviderede forvaltning.

Prioritet 3 - markeres med

- Anvendes for forhold, der ikke har givet anledning til omtale eller kun anses for mindre væsentlige, og som derfor kun rapporteres til ledelsen som opmærksomhedspunkter.
- En risiko anses for mindre væsentlig, såfremt der er en lille grad af sandsynlighed for, at forholdet indtræffer og/eller har en lille effekt og/eller har en lille udbredelse.